

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет лісового господарства та екології
Кафедра лісівництва, лісових культур та таксації лісу
Кваліфікаційна робота на правах рукопису

ЯРОШ Мирослав Русланович

УДК 332.36: 630*91

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

СТРУКТУРА РЕНТНОЇ ПЛАТИ У ДП «РОМАНІВСЬКИЙ ЛІСГОСП АПК»
205 «Лісове господарство»

Подається на здобуття освітнього ступеня «Бакалавр»
кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання
ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____Ярош М.Р.
(підпис, ініціали та прізвище здобувача вищої освіти)

Керівник роботи
Степаненко М.А.
(прізвище, ім'я, по батькові)
К.е.н., ст.викл.
(науковий ступінь, вчене звання)

Житомир – 2024

Висновок кафедри лісівництва, лісових культур та таксації лісу

за результатами попереднього захисту: _____

Протокол засідання кафедри _____

№ ____ від «__» ____ 2024 р.

Завідувач кафедри лісівництва, лісових культур та таксації лісу

К.с.-г.н., доцент _____ Юрій СІРУК

«__» ____ 2024 р.

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти _____ захистив (ла)

(прізвище ,ім'я, по батькові)

кваліфікаційну роботу з оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою _____

за шкалою ECTS _____

за національною шкалою _____

Секретар

(науковий ступінь, вчене звання)

(підпис)

(прізвище ,ім'я, по батькові)

АНОТАЦІЯ

Ярош М.Р. «Структура рентної плати у ДП «Романівський лісгосп АПК» - Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавр за спеціальністю 205 – лісове господарство. – Поліський національний університет, Житомир, 2024.

Рентна плата за один опосередкований м³ ліквідної деревини, заготовленої від усіх рубок, склала у 2022 році 25 гривень 32 копійки. Від рубок головного користування вся рентна плата сплачується у державний бюджет. При лісозаготівлі від санітарних, доглядових та інших рубок податки були сплачені включно у місцевий бюджет. Найбільші податки були сплачені від лісокористування у Баранівському і Соболівському лісництвах.

Ключові слова: лісозаготівля, товарна структура, таксова вартість деревини, рубки.

ANNOTATION

Jarosh M.R. «The structure of the rent payment at the Subsidiary Company «Romanivsky Forestry of APC».

Qualification work for the bachelor's degree in specialty 205 - forestry. - Zhytomyr Polissya National University, Zhytomyr, 2024.

In 2022, the rent for one mediated m³ of liquid wood harvested from all cuttings amounted to 25 hryvnias and 32 kopecks. All rents from principal fellings are paid to the state budget. During logging, taxes from sanitary, maintenance and other felling were paid including into the local budget. The largest taxes were paid for forest use in the Baranivka and Sobolivka forestsry.

Keywords: logging, commodity structure, rent, felling.

ЗМІСТ

Вступ	5
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДП «РОМАНІВСЬКИЙ ЛІСГОСП АПК»	7
РОЗДІЛ 2. СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ У ЛІСОВОМУ ГОСПОДАРСТВІ УКРАЇНИ	13
РОЗДІЛ 3. СТРУКТУРА ЛІСОЗАГОТІВЛІ ТА РЕНТНОЇ ПЛАТИ У ДП «РОМАНІВСЬКИЙ ЛІСГОСП АПК»	20
Висновки	26
Список літератури	27

ВСТУП

Актуальність теми дослідження

Податкова політика в лісовому господарстві має вирішальне значення для економічного розвитку регіонів з багатими лісовими ресурсами. Ефективне управління податками та зборами може сприяти сталому розвитку, захисту навколишнього середовища та забезпеченню фінансової стабільності місцевих громад. Лісове господарство є важливою складовою економіки багатьох регіонів, особливо тих, які мають значні лісові ресурси. Відповідно до цього, податки, що стягуються з діяльності в цій галузі, мають значний вплив на економічний розвиток цих регіонів. Податки, зібрані з лісового господарства, є важливим джерелом доходів для місцевих бюджетів, що дозволяє фінансувати соціальні програми, інфраструктурні проекти та інші важливі ініціативи. Високі податки на нерациональне використання лісових ресурсів стимулюють підприємства до більш відповідального та сталого управління лісами, що сприяє збереженню біорізноманіття та екологічної стабільності регіону. Інвестиції в лісове господарство, стимульовані через податкові пільги та субсидії, можуть сприяти створенню нових робочих місць у регіонах, де лісове господарство є ключовою галуззю.

Мета та завдання роботи.

Основним завданням кваліфікаційної роботи було визначити обсяги лісозаготівлі та структуру рентної плати.

Для успішного здійснення мети було заплановано виконання таких завдань:

- Визначити основні характеристики лісового фонду філії.
- Провести критичний аналіз літературних джерел по питанню оподаткування у лісовому господарстві.
- Проаналізувати обсяги лісозаготівлі та товарну структуру деревини.
- Дослідити структуру рентної плати у розрізі систем рубок та лісництв філії.

Об'єкт досліджень: оподаткування спеціального використання лісових ресурсів.

Предмет досліджень: рентна плата за лісозаготівлю від проведення рубок.

Методи досліджень: було застосовані аналітично-статистичні методи із використанням геоінформаційних систем «Лісовпорядник», геопорталу «Ліси України» із опціями для математично-статистичного обробітку даних та відповідної інтерпритації результатів досліджень.

Перелік публікацій автора за темою дослідження. По матеріалах виконаних досліджень було опубліковано 2 наукові праці, з яких одна одноосібно:

1. Ярош М.Р., Михалевський М.В. Основні лісотвірні породи та переважаючі едатопи в ДП «Романівське ЛГ АПК». XX Всеукраїнська науково-практична конференція «Екологія. Наука. Практика 2024». м.Житомир: Поліський національний університет, 2024. С. 30-31.

2. Ярош М.Р. Структура лісозаготівлі та рентної плати у ДП «Романівський лісгосп АПК». Лісові екосистеми: сучасні проблеми і перспективи досліджень-2024. Матеріали III Всеукр. наук.-практ. конф. (31 травня 2023 р.). – Житомир: Поліський національний університет, 2024. С. 91.

Практична значущість результатів дослідження.

Варто відмітити низьку вибірку деревини як при суцільних, так і при вибіркових рубках. Так, наприклад, у середньому з одиниці площі при суцільнолісосічних рубках вирубується 141 м³ деревини з 1 га, а при рубках догляду і санітарних вибіркових рубках в межах від 2 до 22 м³ деревини з 1 га, що значною мірою впливає на суму надходжень у місцевий і державний бюджети.

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи.

Загальний обсяг кваліфікаційної роботи становить 31 сторінок, з яких 25 сторінок – це основна частина. У роботі також міститься 6 таблиць, 8 рисунків. Аналіз інформаційних даних забезпечило опрцювання даних з 42 джерела.

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДП «РОМАНІВСЬКИЙ ЛІСГОСП АПК»

ДП «Дзержинський лісгосп АПК» було утворене у 2002 році та реорганізоване у 2007 році шляхом приєднання Баранівського, Бердичівського та Чуднівського лісництва. У 2017 році підприємство було перейменоване в ДП «Романівський лісгосп АПК» [1]. Свою діяльність підприємство провадить на підставі статуту, основними видами діяльності являються: лісівництво та інша діяльність у лісовому господарстві; лісозаготівля; надання допоміжних послуг у лісовому господарстві; вирощування інших багаторічних культур; лісопилне та стругальне виробництво; організація оптової, роздрібної торгівлі лісопродукцією, продукцією переробки, продукцією виробничо-технічного призначення [2].

Підприємство розташоване на території Житомирського, Звягельського та Бердичівського адміністративних районів. За організаційною структурою підприємство поділяється на 7 підрозділів з них 5 лісництв: Баранівське, Бердичівське, Ольшанське, Соболівське та Чуднівське. Розподіл території лісгоспу на лісництва наведено на рисунку 1.

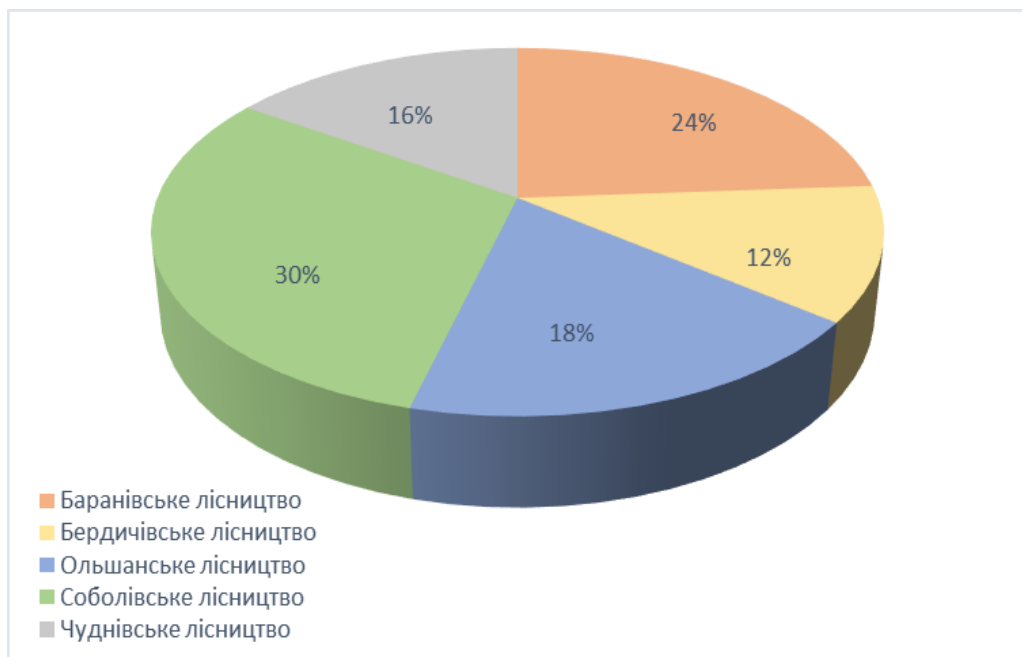

Рис. 1. Поділ території підприємства на лісництва, %

У 2013-2014 рр. було проведено базове лісовпорядкування за методом класів віку, який полягає в утворенні господарських секцій, що складаються з сукупності однорідних за складом і продуктивністю деревостанів, об'єднаних одним віком і способом рубки лісу [3]. 24398,5 га земель лісового фонду перебувають на праві постійного користування у ДП «Романівський лісгосп АПК». Ліси підприємства відносяться до наступних категорій: ліси природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення, рекреаційно-оздоровчі ліси, захисні ліси, експлуатаційні ліси. Поділ лісів за категоріями зображено на рисунку 2.

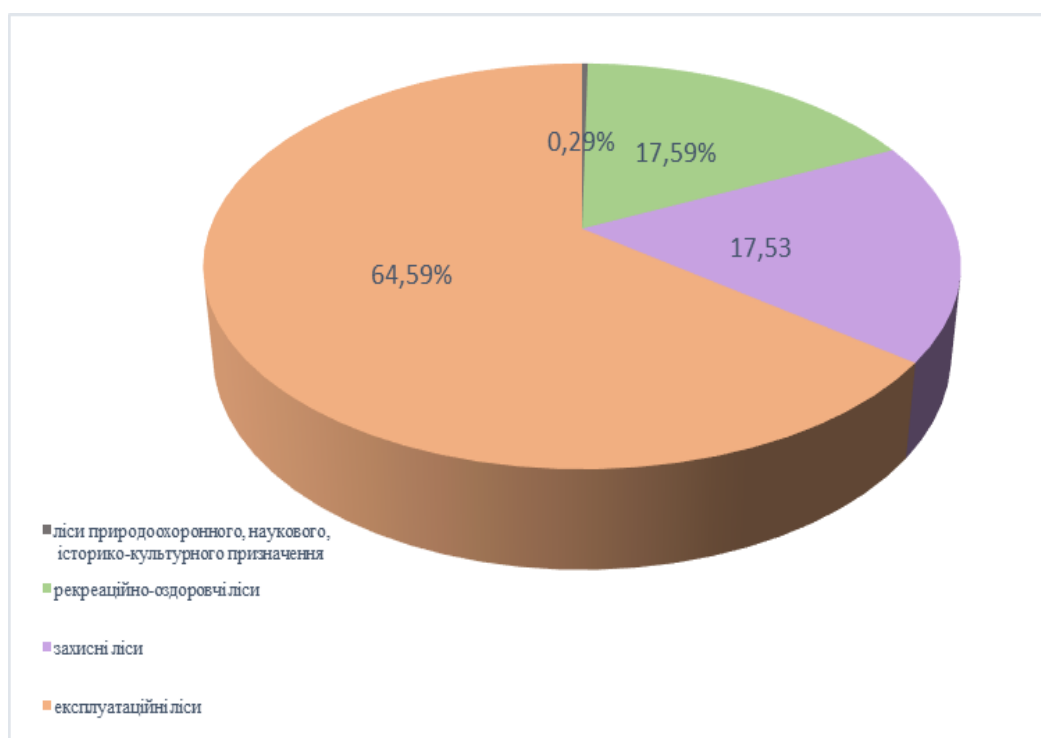

Рис. 2. Поділ лісів підприємства за категоріями, % (

Обсяги заготівлі лісопродукції підприємством у 2022 році становили 53458,00 м³ ліквідної деревини, що складає 101,0% до плану підприємства та 89,0% до відповідного періоду минулого року. Реалізовано продукції у круглому вигляді 50690 м³, а саме: лісоматеріали круглі, деревина дров'яна

промислового та не промислового використання. У 2022 році 4895 м³ деревини дров'яної промислового використання було експортовано.

Одним із підрозділів підприємства є деревообробний цех, який виробляє пиломатеріали, котрі реалізуються на внутрішній та зовнішній ринок. У 2022 році було експортовано 874 м³ пиломатеріалів, зокрема: обрізні та необрізні пиломатеріали, а також пелетна заготовка. Продукція у 2022 році експортувалась до Латвії, Ізраїлю, Португалії, Польщі та Кіпру. На внутрішній ринок було реалізовано 222 м³.

ДП «Романівський лісгосп АПК» являється спеціалізованим лісгосподарським підприємством, яке створене на промисловій основі з метою діяльності у сфері розвитку та організації лісового господарства, охорони і захисту лісів. Витрати на ведення лісового господарства у 2022 році становили 84549 тис. грн..

В 2022 році лісовідновлення проведено 84 га. Для цього було використано садивний матеріал таких порід: сосна звичайна (68%), дуб звичайний (30%), модрина європейська (1%) та дуб червоний (1%). Більше 3000 кг посівного матеріалу щорічно лісгосп заготовляє самостійно та використовує рекомендації розроблені фахівцями «Поліського національного університету», після чого насіння проходить апробацію у Вінницькій лісонасінневій лабораторії. За 2022 рік обробіток ґрунту проведено на площі 85,9 га, доповнення лісових культур на площі 129,3 га, а догляд за лісовими культурами проведено на площі 207,1 га.

Для виявлення хвороб регулярно проводяться лісопатологічні обстеження з залученням фахівців ДСЛП «Київлісозахист», так і 2022 році вони були проведені на площі 3204 га. З метою ліквідації шкідників, у лісах створюють сприятливі умови для ентомофагів, зокрема встановлюють шпаківні.

Важливою складовою ведення діяльності у сфері лісового господарства є не лише відновлення лісів, а й їх охорона та збереження. Задля забезпечення лісів лісгосп щорічно проводить необхідні заходи, зокрема за 2022 рік було

влаштовано 171 км. та доглянуто 441 км. мінералізованих смуг. Також для цієї мети ДП «Романівський лісгосп АПК» створив лісопожежну станцію 1-го типу, яка повністю укомплектована засобами пожежогасіння та сучасним обладнанням відеонагляду.

Підприємство провадить свою діяльність згідно з міжнародними стандартами. У 2022 році ДП «Романівський лісгосп АПК» сплатив 22437,7 тис. грн. у державний та місцевий бюджет. Підприємство забезпечує робочими місяцями близько 170 осіб та вносить значний вклад у розвиток регіону.

На основі інформації отриманої з повидільної бази даних ВО «Укрдержліспроект» було проведено розподіл площ по едатопах та переважаючих породах.

Згідно з отриманих даних на території ДП «Романівський лісгосп АПК» наявні сухі, свіжі, вологі та сирі бори, сухі, свіжі, вологі, сирі та мокрі субори, свіжі, вологі, сирі та мокрі сугруди, свіжі та вологі груди (табл. 1.).

Табл. 1.

Поділ лісів підприємства за переважаючими едатопами

Едатоп	Площа, га
A1	47,3
A2	358,6
A3	118,7
A4	98,7
B1	0,7
B2	2900,3
B3	2681,9
B4	223,2
B5	61,3

C2	2912,7
C3	8934,8
C4	4939,9
C5	53,3
Д2	164,3
Д3	125,2
Д4	12,1
Всього	23633

Для кращого візуального сприйняття та відображення частки кожного типу лісорослинних умов в загальній площі, побудовано графік (рис. 3).

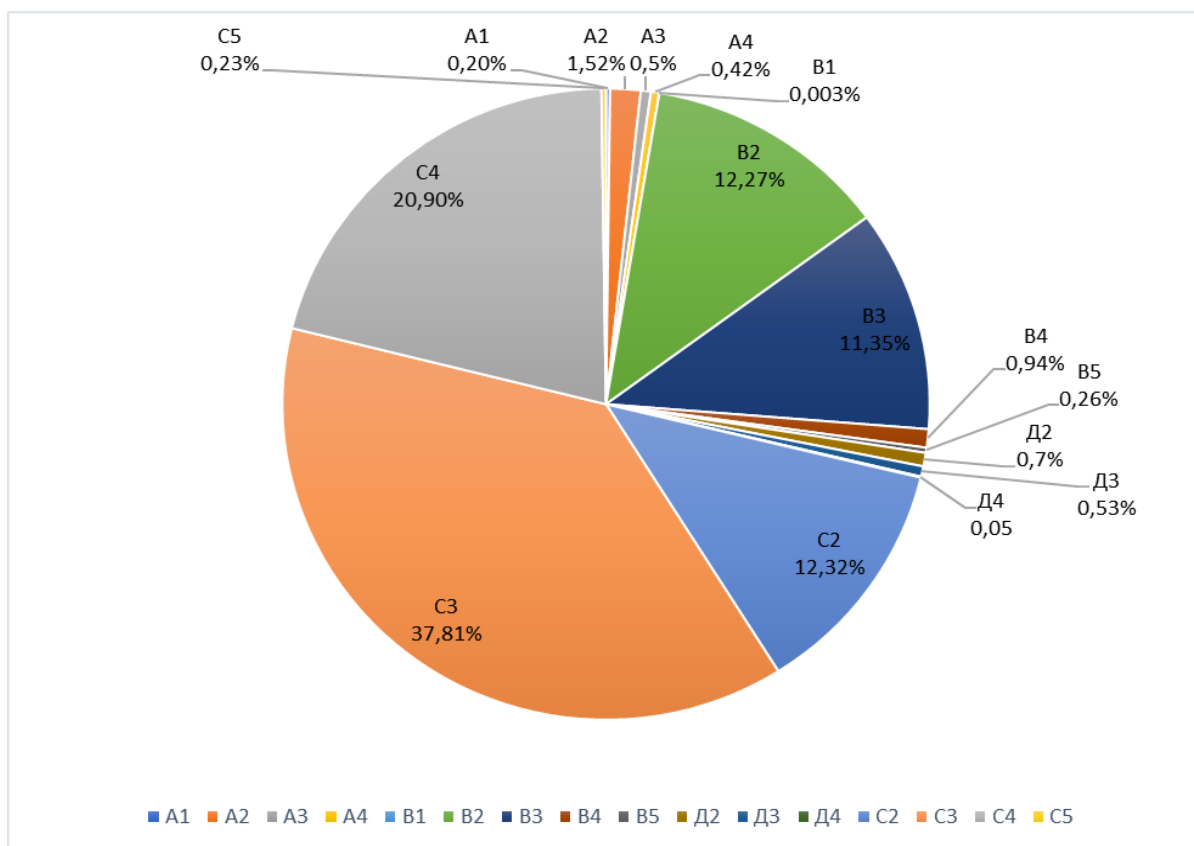

Рис. 3. Поділ лісів підприємства за едатопами, %

Отже, найбільш поширеними є такі едатопи: свіжі бори, свіжі, вологі та сирі субори, свіжі, вологі та сирі сугруди, свіжі груди.

Табл. 3

Поділ лісів підприємства за переважаючими породами

Порода	Площа, га	Порода	Площа, га
Сосна звичайна	8273,5	Липа дрібнолиста	28,6
Береза повисла	5139,1	Клен гостролистий	13,4
Вільха чорна	4971,8	Верба ламка	7,6
Дуб звичайний	3569,8	Тополя чорна	7,6
Сосна звичайна в осередках кореневої губки	368,2	Верба козяча	6,8
Граб звичайний	363,3	Ясен зелений	5,9
Осика	269,7	Тополя канадська	4,9
Ясен звичайний	233,4	Берест	4,3
Дуб червоний	176,4	Ялина європейська	2,5
Ялина європейська	143,4	В'яз дрібнолистий	2
Акація біла	39,4	Верба біла	1,4

Аналізуючи породний склад лісів підприємства було виявлено 22 деревні породи (табл. 3). Переважаючу площу охоплюють сосна звичайна, береза повисла, вільха чорна та дуб звичайний.

РОЗДІЛ 2. СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ У ЛІСОВОМУ ГОСПОДАРСТВІ УКРАЇНИ

Система оподаткування в Україні складається з державних та місцевих податків і зборів. Вона спрямована на забезпечення надходжень до державного та місцевих бюджетів для фінансування різних суспільних потреб. Система оподаткування в Україні регулюється Податковим кодексом України [9], який визначає порядок нарахування, сплати та адміністрування податків і зборів. Основні податки в Україні включають [4]:

- Податок на додану вартість (ПДВ).
- Податок на прибуток підприємств.
- Єдиний соціальний внесок (ЄСВ).
- Акцизний податок.
- Місцеві податки і збори.

Крім основних податків, в Україні існують спеціальні режими оподаткування, такі як спрощена система оподаткування для малого та середнього бізнесу (єдиний податок) [2].

Податок на додану вартість (ПДВ) є одним із основних непрямих податків в Україні, який стягується на більшості товарів і послуг на кожному етапі їх виробництва та реалізації [12]. Основна ставка ПДВ становить 20%. Для деяких категорій товарів і послуг може застосовуватися знижена ставка 7% (наприклад, на лікарські засоби та медичні вироби) [33]. Об'єктами оподаткування є постачання товарів і послуг на митній території України, імпорт товарів на митну територію України, експорт товарів (за нульовою ставкою). Платники ПДВ це юридичні та фізичні особи-підприємці, які здійснюють операції, що підлягають оподаткуванню ПДВ або платники, чий обсяг оподатковуваних операцій перевищує встановлений законом поріг (нині це 1 мільйон гривень на рік) [18]. ПДВ нараховується на вартість товарів або послуг. Податковий кредит - сума ПДВ, сплачена або нарахована платником ПДВ при придбанні товарів або послуг, яка підлягає відшкодуванню з

бюджету або зменшує зобов'язання по сплаті ПДВ. Платники ПДВ повинні подавати податкову звітність щомісячно або щоквартально, залежно від обсягу операцій. Деякі операції звільнені від оподаткування ПДВ (наприклад, освітні та медичні послуги, деякі види фінансових операцій). Податкові накладні є обов'язковим документом, який підтверджує право на податковий кредит і має бути зареєстрований у Єдиному реєстрі податкових накладних (ЄРПН) [4]. Якщо сума податкового кредиту перевищує суму податкових зобов'язань, платник може отримати відшкодування ПДВ з бюджету. Податковий кодекс України детально регулює порядок обчислення, нарахування і сплати ПДВ, а також правила ведення податкового обліку і складання звітності [15].

Податок на прибуток підприємств є одним з основних прямих податків в Україні, який стягується з прибутку юридичних осіб. Основна ставка податку на прибуток підприємств становить 18% [20]. Об'єктом оподаткування є прибуток, який визначається як різниця між доходами і витратами підприємства. Доходи включають всі надходження від реалізації товарів, робіт, послуг, а також інші доходи, визначені Податковим кодексом [9]. Витрати включають собівартість реалізованої продукції, адміністративні витрати, витрати на збут та інші витрати, пов'язані з господарською діяльністю підприємства. Платниками податку є юридичні особи, які здійснюють господарську діяльність на території України, постійні представництва нерезидентів, які здійснюють господарську діяльність в Україні. Податок на прибуток обчислюється на підставі фінансової звітності, складеної за національними або міжнародними стандартами бухгалтерського обліку [22]. Податковий період – календарний рік, але можливі квартальні авансові платежі для підприємств з великим обсягом доходів. Підприємства зобов'язані подавати декларацію з податку на прибуток щоквартально або щорічно, залежно від обсягу доходів [11]. Деякі підприємства можуть користуватися податковими пільгами або бути звільнені від сплати податку на прибуток за певних умов (наприклад, підприємства з іноземними інвестиціями

за певних умов, підприємства, що займаються благодійною діяльністю тощо). Податковий кодекс [9] також передбачає можливість перенесення збитків на майбутні періоди для зменшення оподаткованого прибутку. Податок на прибуток підприємств регулюється розділом III Податкового кодексу України, який визначає детальний порядок його обчислення, нарахування та сплати.

Єдиний соціальний внесок (ЄСВ) в Україні – це обов'язковий платіж, який сплачують роботодавці, самозайняті особи та фізичні особи-підприємці для фінансування соціального страхування. ЄСВ є важливою складовою системи соціального забезпечення в Україні, яка охоплює пенсійне забезпечення, страхування на випадок безробіття, тимчасової непрацездатності та інших соціальних ризиків [15]. Платники ЄСВ - це юридичні особи (роботодавці), які використовують працю найманих працівників, фізичні особи-підприємці (ФОПи), в тому числі ті, що не використовують найману працю, самозайняті особи, які здійснюють незалежну професійну діяльність, особи, які працюють за цивільно-правовими договорами. Для роботодавців об'єктом нарахування ЄСВ є заробітна плата, інші виплати, нараховані найманим працівникам [14, 19]. Для ФОПів і самозайнятих осіб об'єктом нарахування є сума доходу (прибутку), отриманого від діяльності. Основна ставка ЄСВ для роботодавців становить 22% від заробітної плати найманих працівників. Для ФОПів та самозайнятих осіб ставка ЄСВ також становить 22% від суми доходу, але не менше мінімального страхового внеску [18]. Мінімальний страховий внесок розраховується як 22% від мінімальної заробітної плати, встановленої на відповідний місяць. Роботодавці сплачують ЄСВ щомісячно, до 20-го числа місяця, наступного за місяцем нарахування заробітної плати. ФОПи і самозайняті особи сплачують ЄСВ щоквартально, до 20-го числа місяця, наступного за звітним кварталом. ЄСВ сплачується на спеціальні рахунки, відкриті в органах Державної казначейської служби України [13]. ЄСВ забезпечує фінансування пенсійного фонду, фонду соціального страхування на

випадок тимчасової непрацездатності, фонду соціального страхування на випадок безробіття та інших соціальних фондів [22, 27]. Єдиний соціальний внесок є важливим елементом системи соціального захисту в Україні, забезпечуючи підтримку різних соціальних програм та захист працюючих громадян від соціальних ризиків [30].

Податкова політика в лісовому господарстві має вирішальне значення для економічного розвитку регіонів з багатими лісовими ресурсами. Ефективне управління податками та зборами може сприяти сталому розвитку, захисту навколишнього середовища та забезпеченню фінансової стабільності місцевих громад [2]. Лісове господарство є важливою складовою економіки багатьох регіонів, особливо тих, які мають значні лісові ресурси. Відповідно до цього, податки, що стягуються з діяльності в цій галузі, мають значний вплив на економічний розвиток цих регіонів. Податки, зібрані з лісового господарства, є важливим джерелом доходів для місцевих бюджетів, що дозволяє фінансувати соціальні програми, інфраструктурні проекти та інші важливі ініціативи [14]. Високі податки на нераціональне використання лісових ресурсів стимулюють підприємства до більш відповідального та сталого управління лісами, що сприяє збереженню біорізноманіття та екологічної стабільності регіону. Інвестиції в лісове господарство, стимульовані через податкові пільги та субсидії, можуть сприяти створенню нових робочих місць у регіонах, де лісове господарство є ключовою галуззю.

Основними видами податків в лісовому господарстві є податок на землю (лісові ділянки), рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів, екологічні податки [7, 16].

Податок на землю, що включає лісові ділянки, є обов'язковим платежем, який власники або користувачі земельних ділянок зобов'язані сплачувати до місцевих бюджетів. Цей податок стягується за використання земельних ресурсів, зокрема тих, що вкриті лісами. Він відіграє важливу роль у фінансуванні місцевого самоврядування та є суттєвим елементом податкової системи. Податок на землю, вкриту лісами, є важливим інструментом

податкової політики, що забезпечує стабільні доходи місцевим бюджетам та стимулює раціональне використання лісових ресурсів. Ефективне управління цим податком сприяє економічному розвитку регіонів та збереженню природних багатств для майбутніх поколінь [17]. Вартість земельної ділянки визначається на основі кадастрової оцінки, яка враховує місцезнаходження, продуктивність лісів, ринкову вартість та інші фактори. Податкові ставки встановлюються на місцевому рівні. Вони можуть варіюватися в залежності від типу лісових угідь, їх продуктивності та цільового використання. Зазвичай ставки коливаються в межах від 0,3% до 1% від кадастрової вартості [31]. Податкове зобов'язання обчислюється шляхом множення кадастрової вартості земельної ділянки на встановлену податкову ставку. Сплата податку здійснюється щорічно. Податок на землю є стабільним джерелом доходів для місцевих бюджетів [23]. Ці кошти можуть використовуватися на фінансування соціальних програм, ремонт інфраструктури та підтримку місцевих ініціатив. Обов'язок сплати податку стимулює власників та користувачів земель до ефективнішого використання лісових ресурсів. Високі податкові ставки можуть запобігти надмірній експлуатації лісів і сприяти їх збереженню. Податковий тягар може впливати на інвестиційну привабливість лісових ділянок. Надто високі податкові ставки можуть знижувати бажання інвесторів вкладати кошти у розвиток лісового господарства [19, 33]. Раціональна податкова політика, яка враховує потреби збереження лісових ресурсів, може сприяти сталому розвитку регіону, зменшенню ерозії ґрунтів та збереженню біорізноманіття.

Рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів – це плата, яку сплачують суб'єкти господарювання за право використовувати лісові ресурси, такі як деревина, недеревні лісові продукти (гриби, ягоди, мед), а також право на полювання та інші види діяльності. Цей вид плати є важливим елементом податкової системи в лісовому господарстві та спрямований на забезпечення сталого використання лісів. Рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів є ключовим інструментом забезпечення

сталого розвитку лісового господарства [35, 38]. Вона дозволяє фінансувати відновлення та захист лісів, стимулює раціональне використання ресурсів та сприяє економічному розвитку регіонів. Ефективне управління рентною платою є необхідною умовою для збереження лісових багатств та забезпечення їх сталого використання для майбутніх поколінь [4].

Обсяг ресурсів, що використовуються, визначається на підставі ліцензій, дозволів або інших документів, що регулюють лісокористування. Він може включати обсяги заготівлі деревини, кількість зібраних недеревних продуктів та інші показники. Ставки рентної плати встановлюються державними органами та можуть варіюватися залежно від типу лісових ресурсів, їх економічної цінності, екологічного значення та регіональних особливостей. Наприклад, для цінних порід деревини ставки можуть бути вищими, ніж для менш цінних. Рентна плата обчислюється шляхом множення обсягу використаних ресурсів на встановлену ставку [13, 28]. Ці платежі зазвичай здійснюються щоквартально або щорічно залежно від умов ліцензійних договорів або інших регуляторних актів. Кошти, отримані від рентної плати, спрямовуються на фінансування діяльності з відновлення, охорони та захисту лісів. Вони можуть використовуватися для посадки нових дерев, боротьби з шкідниками, пожежами та іншими загрозами. Високі ставки рентної плати стимулюють підприємства до більш відповідального використання лісових ресурсів, мінімізації відходів та впровадження технологій зберігання та переробки. Рентна плата сприяє економічному розвитку регіонів з багатими лісовими ресурсами, забезпечуючи місцеві бюджети додатковими доходами [4, 28]. Це сприяє створенню нових робочих місць та розвитку інфраструктури. Раціональне управління рентною платою сприяє збереженню екологічного балансу та біорізноманіття, оскільки частина коштів використовується на екологічні програми та проекти з охорони природи [7, 19].

Екологічні податки в лісовому господарстві – це податки, які стягуються за забруднення навколишнього середовища та використання природних

ресурсів. Вони включають плату за викиди забруднюючих речовин у повітря, воду та ґрунт, а також за знищення чи деградацію природних екосистем. Метою цих податків є стимулювання екологічно відповідального ведення лісового господарства та фінансування заходів з охорони природи. Цей податок стягується з підприємств, які здійснюють викиди забруднюючих речовин у повітря, воду або ґрунт у процесі своєї діяльності. Він залежить від обсягу та токсичності викидів [37]. Підприємства, що скидають забруднюючі речовини у водні об'єкти, зобов'язані сплачувати цей податок. Ставки можуть варіюватися залежно від типу забруднення та його концентрації. Цей податок накладається на підприємства, які забруднюють ґрунти хімічними речовинами, відходами або іншими шкідливими матеріалами. Включає плату за використання водних, лісових, мінеральних та інших природних ресурсів. Це стимулює раціональне використання ресурсів та запобігає їх надмірній експлуатації [38]. Екологічні податки стимулюють підприємства до зменшення обсягів забруднення та впровадження екологічно чистих технологій. Це сприяє поліпшенню якості повітря, води та ґрунтів у регіонах з активним лісовим господарством. Кошти, отримані від екологічних податків, можуть спрямовуватися на фінансування програм з охорони навколишнього середовища, відновлення лісів, боротьби з ерозією ґрунтів та інших природоохоронних заходів [19, 41]. Екологічні податки, спрямовані на збереження природних ресурсів, сприяють довгостроковому економічному розвитку регіонів. Вони забезпечують стабільні доходи для місцевих бюджетів та підтримують екологічний туризм і рекреаційні послуги.

РОЗДІЛ 3. СТРУКТУРА ЛІСОЗАГОТІВЛІ ТА РЕНТНОЇ ПЛАТИ У ДП «РОМАНІВСЬКИЙ ЛІСГОСП АПК»

Проаналізовано обсяги лісозаготівлі та структуру рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів у 2022-2023 роках на основі даних реєстру лісорубних засобами аналітичного порталу ЛІАЦ. Найбільша частка деревини у минулому році згідно дозвільних документів очікувалася від проведення заготівлі при санітарних вибіркових рубках – 54 % або 36,1 тис. м³ і суцільнолісосічних рубок – 43 % або 28,9 тис. м³.

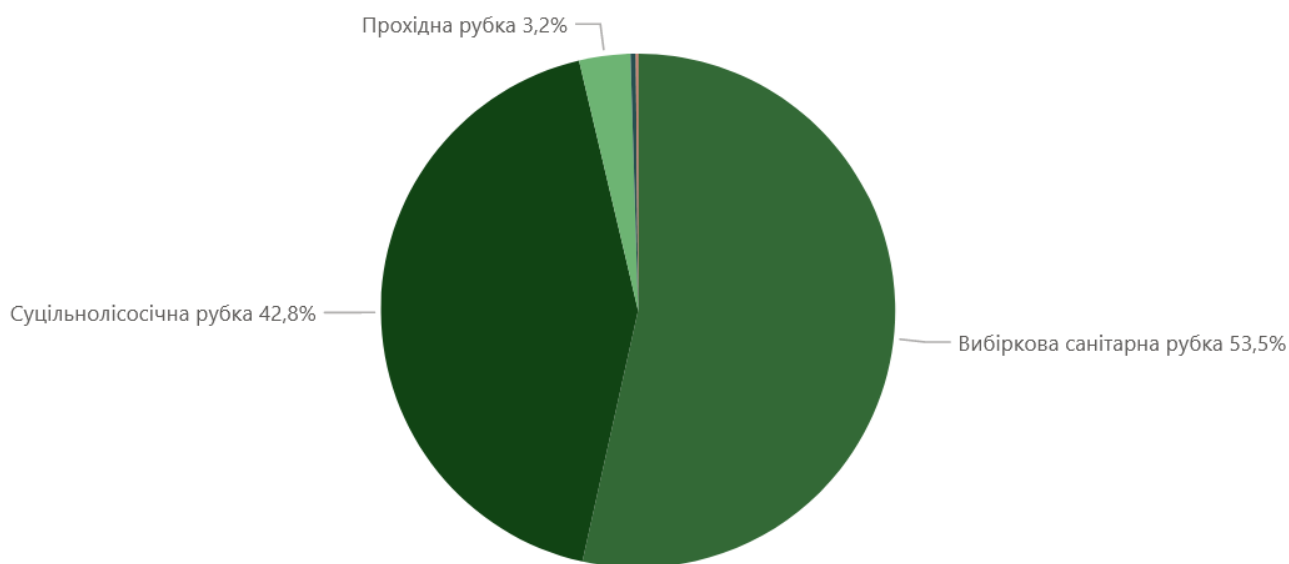

Рис. 3. Структура лісозаготівлі від проведення рубок у 2023 році

Незначні обсяги деревини передбачалося заготовити від рубок догляду та інших рубок. При прохідних рубках очікувалося близько 3 % річної лісозаготівлі або 2,2 тис. м³, при проріджуваннях лише 0,2 тис. м³. Лісозаготівля від інших видів рубок є мізерною. При здійсненні суцільного вирубування для будівництва лісових шляхів за минулий рік було зрубано близько 53 м³ деревини, при інших рубках - 42 м³ деревини. Варто відмітити низьку вибірку деревини як при суцільних, так і при вибіркових рубках. Так, наприклад, у середньому з одиниці площі при суцільнолісосічних рубках

вирубується 141 м³ деревини з 1 га, а при рубках догляду і санітарних вибіркових рубках в межах від 2 до 22 м³ деревини з 1 га.

Загальна структура деревини за технічною придатністю у минулому році наступна: дров'яна деревина 65 %, ділова деревина – 21 %, ліквід з крони – 3 % і відходи у вигляді гілок та сучків 11 % (рис. 4).

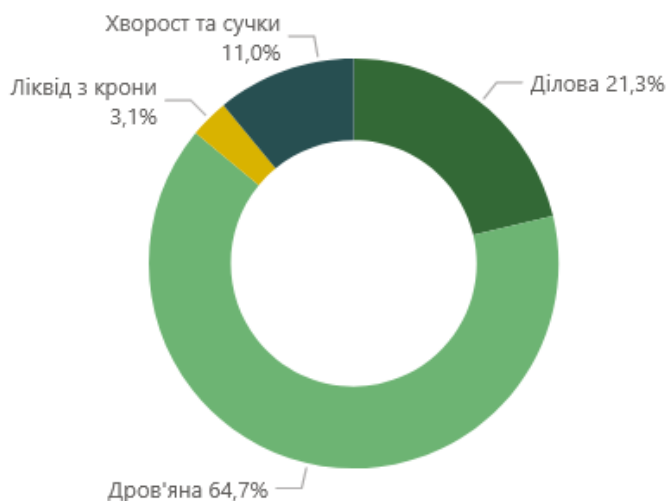

Рис. 4. Структура заготовленої деревини у 2023 році за технічною придатністю

Найбільші планові обсяги лісозаготівлі у 2023 році очікувалися у Соболівському лісництві (табл. 4).

Табл. 4

Структура заготовленої деревини у 2023 році за технічною придатністю у розрізі лісництв, м³

Лісництво	Ділова	Дров'яна	Ліквід з крони	Хворост та сучки	Запас Всього
Соболівське	5 979	14 977	611	3 322	24 889
Баранівське	3 517	9 220	516	1 505	14 758
Ольшанське	1 616	8 275	376	572	10 839
Чуднівське	1 991	6 916	410	1 358	10 675
Бердичівське	1 272	4 299	159	648	6 378
Всього	14375	43687	2072	7405	67539

У 2022 році більшість деревини було заготовлено від суцільнолісосічних рубок – 52 % або 32,0 тис. м³ та вибіркового санітарних рубок – 40 % або 24,3 тис. м³ (рис. 5).

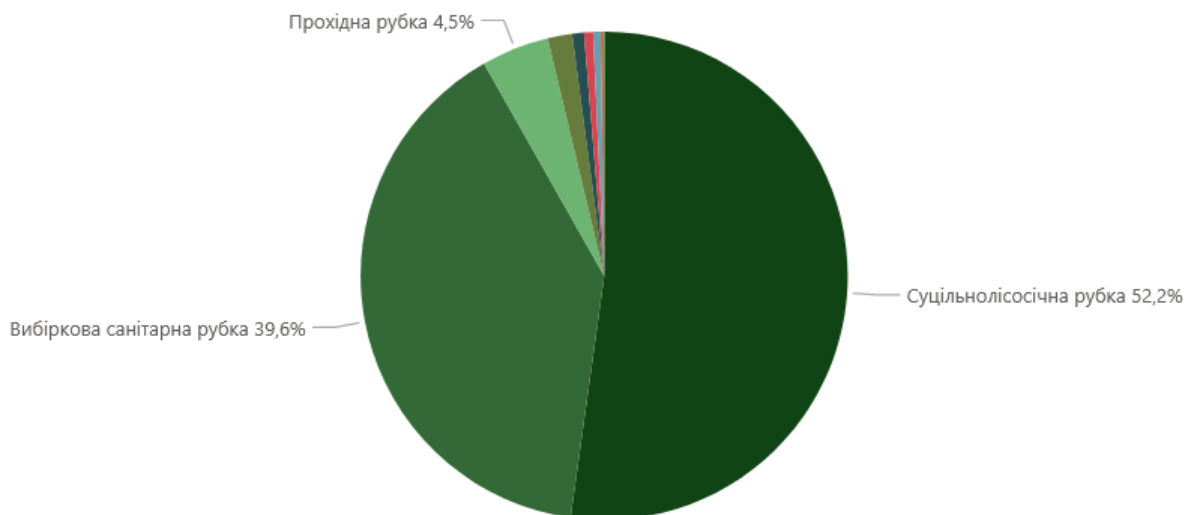

Рис. 5. Структура лісозаготівлі від проведення рубок у 2022 році

Частка лісозаготівлі від інших рубок є незначною, при прохідних рубках обсяги лісозаготівлі склали 2,7 тис. м³, суцільних санітарних рубках – 1 тис. м³, проріджуваннях – 0,5 тис. м³, інших рубках пов'язаних і непов'язаних із веденням лісового господарства – 0,8 тис. м³. Структура деревини за технічною придатністю є досить подібною до показників 2023 року (рис. 6).

Рис. 6. Структура заготовленої деревини у 2022 р. за технічною придатністю

Майже 40 % від загального обсягу заготовленої деревини у 2022 році було виконано у Соболівському лісництві, 23 % - у Баранівському лісництві, 17 % - у Чуднівському, 13 % - в Ольшанському і відповідно лише 7 % - у Бердичівському лісництвах (табл. 5).

Табл. 5

Структура заготовленої деревини у 2022 році за технічною придатністю у розрізі лісництв, м³

Лісництво	Ділова	Дров'яна	Ліквід з крони	Хворост та сучки	Запас Всього
Соболівське	4 597	16 021	624	3 245	24 487
Баранівське	4 154	8 071	524	1 219	13 968
Чуднівське	1 937	6 784	383	1 270	10 374
Ольшанське	1 067	5 983	316	552	7 918
Бердичівське	757	3 298	144	390	4 589
Всього	12512	40157	1991	6676	61336

За період 2022-2023 років із загальної суми рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів майже 80 % коштів було перераховано у державний бюджет і 20 % - у місцевий бюджет (рис. 7).

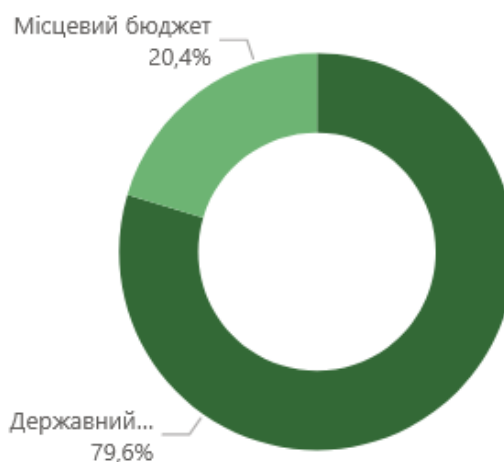

Рис. 7. Структура надходжень у бюджету від спеціального лісокористування користування у 2022 р.

Так, наприклад, у 2022 році загальна сума рентної плати склала 1,553 млн. грн. (табл. 6).

Табл. 6

Структура заготовленої деревини у 2022 році за технічною придатністю у розрізі лісництв, м³

Лісництво	Ділова	Дров'яна	Разом Ліквід	Ліквід з крони	Хворост та сучки	Рентна плата всього
Баранівське	531 667	39 240	570 907	1 246	0	572 153
Соболівське	487 633	72 405	560 038	1 272	0	561 310
Чуднівське	203 518	39 272	242 790	1 037	0	243 827
Ольшанське	84 531	30 239	114 770	737	0	115 507
Бердичівське	43 139	17 242	60 381	400	0	60 781
Всього	1350488	197984	1548436	4682	61336	1553118

Рентна плата за один опосередкований м³ ліквідної деревини, заготовленої від усіх рубок, склала у 2022 році 25 гривень 32 копійки (рис. 8).

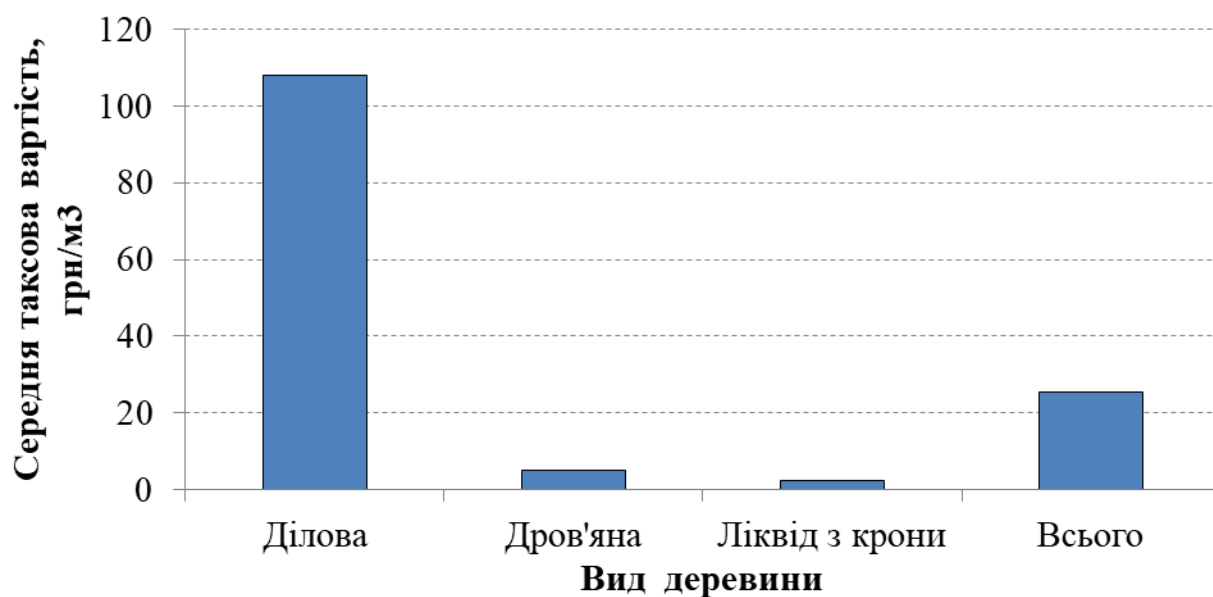

Рис. 8. Опосередкована таксова вартість 1 м³ деревини у 2022 р.

Таксова вартість ділової деревини в середньому склала 107 гривень 94 копійки, дров'яної деревини – 4 гривні 93 копійки, ліквіду з крони – 2 гривні 35 копійок.

Від рубок головного користування вся рентна плата сплачується у державний бюджет. При лісозаготівлі від санітарних, доглядових та інших рубок податки були сплачені включно у місцевий бюджет. Найбільші податки були сплачені від лісокористування у Баранівському і Соболівському лісництвах.

ВИСНОВКИ

1. Найбільша частка деревини у 2023 році згідно дозвільних документів очікувалася від проведення заготівлі при санітарних вибіркових рубках – 54 % або 36,1 тис. м³ і суцільнолісосічних рубок – 43 % або 28,9 тис. м³. Загальна структура деревини за технічною придатністю у минулому році наступна: дров'яна деревина 65 %, ділова деревина – 21 %, ліквід з крони – 3 % і відходи у вигляді гілок та сучків 11 %.

2. У 2022 році більшість деревини було заготовлено від суцільнолісосічних рубок – 52 % або 32,0 тис. м³ та вибіркових санітарних рубок – 40 % або 24,3 тис. м³. Структура деревини за технічною придатністю є досить подібною до показників 2023 року.

3. За період 2022-2023 років із загальної суми рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів майже 80 % коштів було перераховано у державний бюджет і 20 % - у місцевий бюджет.

4. У 2022 році загальна сума рентної плати склала 1,553 млн. грн. Рентна плата за один опосередкований м³ ліквідної деревини, заготовленої від усіх рубок, склала у 2022 році 25 гривень 32 копійки. Таксова вартість ділової деревини в середньому склала 107 гривень 94 копійки, дров'яної деревини – 4 гривні 93 копійки, ліквіду з крони – 2 гривні 35 копійок.

5. Від рубок головного користування вся рентна плата сплачується у державний бюджет. При лісозаготівлі від санітарних, доглядових та інших рубок податки були сплачені включно у місцевий бюджет. Найбільші податки були сплачені від лісокористування у Баранівському і Соболівському лісництвах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. ДП Романівський лісгосп АПК - Офіційна сторінка. *ДП Романівський лісгосп АПК* URL: <https://romanivlisapk.com.ua>
2. Лицур, Ігор, and С. Ткачів. "Світовий досвід використання механізму фіскального регулювання у лісовому господарстві." *Економіка природокористування і охорони довкілля* 2016 (2016): 137-144.
3. Височанська, М. Я., and С. М. Ткачів. "ПОДАТКОВЕ НАВАНТАЖЕННЯ ЯК ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ У ЛІСОВОМУ ГОСПОДАРСТВІ." *Проблеми збалансованого природокористування в агросфері: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 2–4 листопада 2016 р.)*. –К.: ДІА, 2016. –240 с..
4. Олійник, О. І. "Податкове навантаження: проблеми оцінювання у лісовому господарстві." *Науковий вісник НЛТУ України* 25.4 (2015): 286-292.
5. ОСПОВ, МЮ, and АА ОСПОВА. "ФІНАНСОВИЙ МЕХАНІЗМ ПІДТРИМКИ ІННОВАЦІЙ У ЛІСОВОМУ ГОСПОДАРСТВІ." *Рекомендовано до друку методичною комісією факультету лісового і садово-паркового господарства Уманського НУС (протокол № 3 від 20 квітня 2020 року)*: 21.
6. Мороз, В. П. "Проблеми екологізації національної податкової системи в лісовому господарстві у контексті лісової політики і подолання глобальних загроз." *Науковий вісник НЛТУ України* 21.15 (2011): 241-247.
7. Ткачів, С. М. "Оцінювання податкового навантаження на економічну діяльність підприємств лісового господарства України." *Науковий вісник НЛТУ України* 27.7 (2017): 133-137.
8. Ткачів, С. М. "Оподаткування лісового господарства: проблеми і перспективи." *Агросвіт* 14 (2017): 50-54.
9. України, Закон. "Податковий кодекс України." № 2755 (2010): 13-14.
10. Єфименко, Т. І. "Податковий кодекс України як перший крок на шляху реформування вітчизняної податкової системи." *Фінанси України* 12 (2010): 3-11.

11. Дзюбенко, О. М. "Фіскальний інструментарій вилучення лісоресурсної ренти в системі інвестиційно-інноваційного забезпечення відтворення лісових екосистем." *Агросвіт* 23 (2017): 8-17.
12. Khvesyuk, Mykhailo, and Oksana Sakal. "Financial and economic management tools for sustainable forest management." *Economics. Management. Innovations* 2 (25) (2019).
13. Жила, А. С., and І. П. Соловій. "Еколого-економічний аналіз сценаріїв лісокористування на рівні лісгосподарського підприємства." *Науковий вісник НЛТУ України* 17.7 (2007): 90-96.
14. Демиденко, Людмила Миколаївна, and Юлія Леонідівна Наконечна. "Фіскальна децентралізація: німецький досвід та українські реалії." *Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Серія: Економіка* 2 (167) (2015): 49-54.
15. Шубалий, О. М. "Інституціонально-правове забезпечення економічного регулювання використання недеревинних ресурсів лісу." *Економічні науки. Сер.: Економіка та менеджмент* 8 (2011): 338-347.
16. Жураковська, Ірина Володимирівна. "Чи є бухгалтерський облік джерелом інформації для обчислення податків, що наповнюють місцеві бюджети?" *Рекомендовано до видання Вченою радою факультету обліку та податкового менеджменту ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана» Протокол № 4 від «11» грудня 2020 року* (2020): 478.
17. Радишевська, О. Р. "Лісовий податок Польщі-досвід для України." *Фінансове право* 3 (2010): 11-15.
18. Ткачів, С. М. "Оподаткування лісового господарства: проблеми і перспективи." *Агросвіт* 14 (2017): 50-54.
19. Марчук, Ю. М. "Еквівалентне вилучення лісоресурсної ренти як важлива складова фінансово-економічного механізму лісгосподарювання в умовах децентралізації." *Агросвіт* 22 (2018): 47-54.
20. Бобко, А. М. "Економіка лісівництва починається з використання земельних угідь за призначенням." *Економіка України* 5 (2014): 80-92.

21. Новицька, Н. В. "Обмін інформацією між податковими та іншими державними органами як напрямок підвищення ефективності адміністрування екологічних податків." *Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України* 1 (2013): 166-175.

22. Мусієнко, М. В., and М. В. Мусієнко. "Екологічні податки як інструмент державної фіскальної політики." *Наукові праці НДФІ* 4 (2007): 108-112.

23. Опенько, І. А., Я. А. Степчук, and О. М. Цвях. "Економічна ефективність використання земель лісогосподарського призначення в умовах децентралізації влади." *Збалансоване природокористування* 2 (2019): 181-191.

24. Соколовська, А. М. "Шляхи реформування податкової системи України." *Фінанси України* 12 (2014): 103-121.

25. Гамзіна, Ольга. "Рентна плата за природні ресурси у бюджет України: реалії сьогодення." *Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції „Формування механізму зміцнення конкурентних позицій національних економічних систем у глобальному, регіональному та локальному вимірах “та I Міжнародного студентського наукового форуму „Креативна економіка очима молоді “* 1 (2018): 31-33

26. Голян, Василь Анатолійович, and Інна Ігорівна Андрощук. "Економічний механізм природокористування: рентна плата за користування надрами." *Бизнес Информ* 8 (475) (2017): 148-158.

27. Бодюк, Адам. "Рентна плата за транспортування водневих товарів." *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету* 2 (2013): 39-47.

28. Бодюк, Адам. "Рентна плата за транспортування водневих товарів." *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету* 2 (2013): 39-47.

29. Мельник, С. "Лісова політика українищодо оподаткування лісового господарства (критичний аналіз)." *Науковий вісник НЛТУ України* 11.1 (2001): 145-150.

30. Єгорова, Т. П. "Європейське лісове законодавство як інноваційний елемент удосконалення національної лісової політики." *Адаптація до права ЄС регулювання економіки України в сучасних умовах* (2015): 86.

31. Озеран, Володимир Олександрович, and Марія Юріївна Чік. "Облікова інформація як джерело формування цін на лісопродукцію." *«Вісник ЖДТУ»: Економіка, управління та адміністрування* 3 (53) Ч. 2 (2010): 179-182.

32. Бережницька, Г. І. "Проблемні аспекти державного регулювання лісоресурсних платежів." *Сучасні проблеми обліку, аналізу, аудиту й оподаткування суб'єктів господарської діяльності: теоретичні, практичні та освітнянські аспекти: Збірник наукових праць за матеріалами II Всеукраїнської науково-практичної конференції (29-30 березня 2018 р.). – Дніпро: НМетАУ, 2018. – 747 с.* (2018): 431.

33. Шершун, Микола. "Реформування у галузі лісового господарства в контексті проведення економічних реформ в Україні." *Економіст* 10 (2011): 9-11.

34. Хомюк, П. Г., Л. С. Осадчук, and С. В. Портах. "Становлення та особливості застосування нормативів з таксації товарної структури запасів деревостанів і заготовлених круглих лісоматеріалів." *Науковий вісник НЛТУ України* 31.3 (2021): 14-21.

35. Свинтух, М. Б. "Світовий досвід використання відходів деревини." *Сталий розвиток економіки* 1 (2014): 109-115.

36. Слиш, О. А., and В. Ю. Яроцький. "Досвід застосування програмно-технологічного комплексу field-map при відведенні лісосік у ДП Конотопське ЛП." *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Сер.: Лісівництво та декоративне садівництво* 171 (3) (2012): 84-90.

37. Вученко, V. B. "Моделювання розмірно-якісної структури стовбурів дуба звичайного за європейськими стандартами." *Науковий вісник НЛТУ України* 29.7 (2019): 90-95.

38. Бугайов, С. М., О. А. Гірс, and В. П. Пастернак. "Закономірності розподілу дерев за діаметром та динаміка товарної структури вільхових деревостанів Слобожанського лісотипологічного району." *Ukrainian Journal of Forest and Wood Science* 12.1 (2021): 17-24.

39. Сошенський, О. М. "Розмірно-якісна структура стовбурів дерев липи у молодняках і середньовікових деревостанах." *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Лісівництво та декоративне садівництво* 229 (2015): 31-38.

40. Іщук, С. О., and Л. Й. Созанський. "Ресурсне забезпечення деревообробних виробництв України: міждержавні і міжрегіональні порівняння." *Регіональна економіка* 3 (2019): 93.

41. Гірс, О. А., В. П. Пастернак, and О. А. Слиш. "Будова та товарна структура стиглих модальних дубових деревостанів насінневого та порослевого походження Лісостепу України." *Лісове і садово-паркове господарство* 7 (2015).

42. Досьє "РОМАНІВСЬКИЙ ЛІСГОСП АПК" ЖИТОМИРСЬКОГО ОБЛАСНОГО КОМУНАЛЬНОГО АГРОЛІСОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА "ЖИТОМИРОБЛАГРОЛІС" ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ. CONTR AGENT. URL: <https://ca.ligazakon.net/document/20412517/dossier>